

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝ/ΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΑΧΑΡΝΩΝ 2, 101 76
Τηλ.: 210-2124331
Fax : 210-5243522

27 ΑΥΓ. 2012

Αθήνα 27- 8 - 2012
Αριθμ. Πρωτ.:72

Προς:
Βουλή των Ελλήνων
/ Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων

ΘΕΜΑ: «Ανάπτυξη του κλάδου των Αρωματικών – Φαρμακευτικών Φυτών»

ΣΧΕΤ: Η Ερώτηση 667/2-8-2012

Απαντώντας στην παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Σ.-Α. Γεωργιάδης, σας πληροφορούμε τα εξής :

Η Ελλάδα έχει εξαιρετικά πλούσια βιοποικιλότητα σε Αρωματικά και Φαρμακευτικά Φυτά (Α.Φ.Φ.), πολλά εκ των οποίων είναι ενδημικά. Αρκετά είδη απαντώνται σε μεγάλο αριθμό διαφορετικών taxa (είδη, υποείδη, φυσικά υβρίδια), αλλά και χημειότυπων (διαφορετική χημική σύνθεση), με αποτέλεσμα η πλούσια βιοποικιλότητα των Α.Φ.Φ. να αντικατοπτρίζεται σε αντίστοιχη ποικιλότητα των φυσικών βιοδραστικών συστατικών τους.

Οι αρμόδιες ερευνητικές δομές του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) επιτελούν σημαντικό έργο για τη συλλογή, τη διατήρηση, τη γενετική βελτίωση, την έρευνα και τις πιλοτικές καλλιέργειες των Αρωματικών Αυτοφυών Φυτών.

Συγκεκριμένα, η Γεν. Δ/ση Αγροτικής Έρευνας του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ και η Τράπεζα Γενετικού Υλικού του Κέντρου Γεωργικής Έρευνας Βόρειας Ελλάδας, στην περιοχή Θέρμης Θεσσαλονίκης, διατηρούν σε υπαίθρια βοτανική συλλογή -ex situ- και σε τράπεζα σπερμάτων πολλά είδη αυτοφυών Α.Φ.Φ. της ελληνικής χλωρίδας και πολλά από αυτά σε περισσότερες από μία συλλογές (accessions).

Η υπαίθρια, μάλιστα, συλλογή του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ είναι καταχωρημένη στη Βάση Συλλογών Φαρμακευτικών Αρωματικών Φυτών του European

Cooperative Programme for Plant Genetic Resources (ECPGR) – Medicinal and Aromatic Plants Working Group. Τα φυτικά αυτά είδη προέρχονται από αυτοφυείς πληθυσμούς, που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια των είκοσι πέντε τελευταίων χρόνων από διάφορα μέρη της χώρας.

Το Κέντρο Γεωργικής Έρευνας Βόρειας Ελλάδας διεξάγει, επίσης, έρευνα σε αυτοφυή Α.Φ.Φ., που αφορά στη συλλογή και αξιολόγησή τους, με απώτερο σκοπό την επιλογή-βελτίωση και εισαγωγή τους στην καλλιέργεια. Το φυτογενετικό υλικό διατηρείται και αναπαράγεται κάθε χρόνο και χρησιμοποιείται σε διάφορα πειράματα καλλιεργητικών τεχνικών και γενετικής βελτίωσης. Αυτό το γενετικό υλικό είναι μοναδικό στην Ελλάδα, πλήρως ταυτοποιημένο, επιλεγμένο και σταθεροποιημένο σε συνθήκες καλλιέργειας. Επιπλέον, εφαρμόζονται προγράμματα γενετικής βελτίωσης σε αρκετά είδη, με σκοπό τη δημιουργία ελληνικών ποικιλιών. Στο πλαίσιο αυτών των πειραμάτων έχει αξιολογηθεί μεγάλο μέρος του γενετικού υλικού των ανωτέρω ειδών και έχουν επιλεγεί υπέρτεροι γενότυποι αυτών.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, ο ΕΛΓΟ - ΔΗΜΗΤΡΑ διαθέτει κάθε χρόνο ποσότητες πολλαπλασιαστικού υλικού, ενισχύει και υποστηρίζει με τα μέσα που διαθέτει, παραγωγούς ή μεταποιητικές μονάδες και συνεταιρισμούς, σε όλο το φάσμα της τεχνογνωσίας που διαθέτει (πολλαπλασιαστικό υλικό, μεθόδους βιολογικής καλλιέργειας, ποιοτικός έλεγχος δρογών και αιθέριων ελαίων κ.λ.π.).

Επιπρόσθετα, το Εργαστήριο Προστασίας και Αξιοποίησης Αυτοφυών και Ανθοκομικών Ειδών, που στεγάζεται στο Κέντρο Γεωργικής Έρευνας Βόρειας Ελλάδας, στην περιοχή Θέρμης Θεσσαλονίκης:

- Διατηρεί ένα σημαντικό ποσοστό αυτοφυών φυτών της ελληνικής χλωρίδας (1.500 είδη), εκ των οποίων ένα μεγάλο μέρος (30% τουλάχιστον) είναι αρωματικά-φαρμακευτικά φυτά και ανθοκομικά.
- Έχει δημιουργήσει πρωτόκολλα αναπαραγωγής και καλλιέργειας και έχει εγκαταστήσει πιλοτικές καλλιέργειες στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με στόχο την αειφορική αξιοποίησή τους.

Βεβαίως, σημαντική έρευνα σε φυτά της ελληνικής χλωρίδας, ιδιαίτερα όσον αφορά στη βιολογική τους δραστηριότητα και την αξιοποίησή τους στη θεραπευτική ή την κοσμετολογία, διεξάγεται σε πολλά ερευνητικά ιδρύματα της χώρας (Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα).

Ακόμη, έχουν γίνει πολλές επιστημονικές μελέτες-καταγραφές της ελληνικής χλωρίδας, όπως η Βάση Δεδομένων για την Ελληνική Φύση, ΦΙΛΟΤΗΣ (ελεύθερη στο διαδίκτυο), η FLORA HELLENICA (έργο σε εξέλιξη), η Βάση CHLORIS, Mountain Flora of Greece, καθώς επίσης και πολλές άλλες από

διάφορα πανεπιστημιακά και ερευνητικά ιδρύματα της χώρας, που αφορούν επιμέρους γεωγραφικές περιοχές της χώρας ή ταξινομικές μονάδες (π.χ. Lamiaceae).

Σε αυτές τις μελέτες-καταγραφές καταγράφονται και Αρωματικά και Φαρμακευτικά Φυτά, των οποίων οι ιδιότητες είναι γνωστές είτε από τη λαϊκή θεραπευτική είτε ως αποτέλεσμα σύγχρονης έρευνας που διεξάγεται στην Ελλάδα ή διεθνώς.

Αναφορικά με τις εισαγωγές, σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, οι ποσότητες αιθέριων ελαίων (κωδικός Σ.Ο. 3301) που έχουν εισαχθεί στην Ελλάδα από όλο τον κόσμο ανέρχονται σε 276 τόνους κατά το 2009, σε 212 τόνους κατά το 2010 και σε 275 τόνους κατά το 2011.

Αντίστοιχα, οι εισαγωγές αιθέριων ελαίων στην Ευρώπη (από φυτά που καλλιεργούνται στην Ευρώπη), έχουν ως ακολούθως:

Χώρα	Εισαγωγές αιθέριων ελαίων στην Ευρώπη (σε τόνους)
Γερμανία	8.880
Αγγλία	8.503
Κάτω χώρες	7.357
Γαλλία	4.436
Ισπανία	3.422
Ιταλία	1.073
Βέλγιο	1.629
Ιρλανδία	172
Αυστρία	356
Δανία	308
Πολωνία	49
Τσεχία	46
Σουηδία	109
Σλοβενία	32
Σύνολο	36.372

(Πηγή: Italian Association of Herbalist Sciences and Technology (SISTE), 2008)

Όσον αφορά στα προϊόντα της μεταποίησης των ΑΦΦ, δηλαδή τα αιθέρια έλαια και τα εκχυλίσματα, αυτά έχουν υψηλή ποιότητα και αποδόσεις και είναι κατεξοχήν προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας. Χρησιμοποιούνται σε μεγάλο βαθμό στην παραγωγή αποσμητικών χώρου και καθαριστικών, καθώς

επίσης και σε αφρόλουτρα, σαπούνια, κρέμες, λοσιόν καθαρισμού, αλλά και στην παραγωγή υψηλής ποιότητας αρωμάτων.

Η δημιουργία μονάδων απόσταξης αιθέριων ελαίων πρέπει να επιχειρείται ορθολογικά, μετά από διερεύνηση της ελληνικής, αλλά κυρίως της παγκόσμιας αγοράς, η οποία είναι ιδιαίτερα ανταγωνιστική, ενώ, για να είναι μια τέτοια επένδυση συμφέρουσα, θα πρέπει να έχει εξασφαλισμένες τυποποιημένες καλλιεργούμενες εκτάσεις τουλάχιστον 100 - 150 στρεμμάτων Αρωματικών Φαρμακευτικών Φυτών.

Είναι αναγκαίο, επίσης, να τονιστεί ότι, η ανάπτυξη του κλάδου των Αρωματικών Φαρμακευτικών Φυτών και ιδιαίτερα μέσω της παραγωγής αιθέριων ελαίων, δεν πρέπει να βασίζεται μόνο σε συλλογές αυτοφυών φυτών – και σε καμία περίπτωση ο φυσικός μας πλούτος δεν πρέπει να γίνει στόχος εμπορευματοποίησης. Επί του παρόντος, το μεγαλύτερο μέρος των ελληνικών Α.Φ.Φ. που φέρονται στο εμπόριο, προέρχεται από συλλογή αυτοφυών φυτών, η οποία πολλές φορές είναι ανεξέλεγκτη, όπως έχει ήδη καταγραφεί σε πολλές περιοχές της χώρας για τη ρίγανη, το τσάι του βουνού και πολλά άλλα είδη, που εμπορεύονται σε μεγάλες ποσότητες, με όλες τις γνωστές συνέπειες (καταστροφή της βιοποικιλότητας, μείωση των φυσικών πληθυσμών, ανεπαρκή ταυτοποίηση των φυτικών υλικών, μη σταθερή και τυποποιημένη ποιότητα και αποδόσεις κ.ά).

Για την αξιοποίηση του πλούτου των Α.Φ.Φ. στην Ελλάδα και ιδιαίτερα για την αύξηση της παραγωγής ελληνικών αιθέριων ελαίων, ποιοτικότερων έναντι των εισαγομένων, είναι αναγκαία η ανάπτυξη της καλλιέργειάς τους και η παραγωγή πρώτων υλών από καλλιεργούμενα ελληνικά φυτά.

Αυτό μπορεί να συμβάλλει στην αύξηση της απασχόλησης στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα και μάλιστα σε περιοχές άγονες και ημιορεινές, με σοβαρά προβλήματα ανεργίας, αλλά και ως μέσον προστασίας της βιοποικιλότητας, καθόσον πολλά αυτοφυή είδη αντιμετωπίζουν σοβαρούς κινδύνους και σε αρκετές περιπτώσεις απειλούνται με εξαφάνιση.

Η βιομηχανία αιθέριων ελαίων είναι ελάχιστα αναπτυγμένη στην Ελλάδα, ενώ περιορισμένος αριθμός ελληνικών φυτικών ειδών αξιοποιούνται σε αυτήν. Με εξαίρεση το ελληνικό ριγανέλαιο και τα αιθέρια έλαια των εσπεριδοειδών, όλα τα άλλα παράγονται σε μικρές ποσότητες. Ακόμη μικρότερες είναι αναλογικά οι ποσότητες που προέρχονται από καλλιεργούμενα ελληνικά είδη.

Για τον σκοπό αυτό, στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας (ΠΑΑ) 2007 – 2013 «Αλέξανδρος Μπαλτατζής» του ΥΠΑΑΤ, Άξονας 1

«Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας», Μέτρο 123Α «Αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων», δίνεται έμφαση στην αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων με τη στήριξή τους σε θέματα υιοθέτησης και ανάπτυξης καινοτομιών και τεχνολογικού εξοπλισμού, βελτίωση της ποιότητας καθώς επίσης και της υγιεινής και της ασφάλειας των προϊόντων τους.

Συγκεκριμένα, για τον τομέα των φαρμακευτικών και αρωματικών φυτών, το Μέτρο προβλέπει τη δυνατότητα ενίσχυσης για:

- Ίδρυση-επέκταση μονάδων τυποποίησης και επεξεργασίας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών και
- Εκσυγχρονισμό με ή χωρίς μετεγκατάσταση μονάδων τυποποίησης και επεξεργασίας αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών.

Δικαιούχοι του προαναφερθέντος Μέτρου είναι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις κατά την «Έννοια της σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 6^{ης} Μαΐου 2003» (2003/361/Ε.Κ.), καθώς και επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 750 υπαλλήλους ή έχουν κύκλο εργασιών μικρότερο των 200 εκατ. ευρώ.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΤΣΑΥΤΑΡΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Βουλευτή κ. Σ. – Α. Γεωργιάδη